

Nr 13.

Ankom till riksdagens kansli den 17 februari 1914 kl. 4 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
upplåtande av lägenheter från Roma klosters kungsgård
i Gottlands län.*

(1:a avd.)

I en till riksdagen den 19 december 1913 avlåten, till jordbruksutskottet för förberedande handläggning hänvisad proposition, nr 16, har Kungl. Maj:t under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag föreslagit riksdagen medgiva, att fem till Roma klosters kungsgård om $3\frac{5}{8}$ mantal i Roma socken av Gottlands län hörande lägenheter, benämnda Kamshagetorpet, Högbroängstorpet, Nedre Högbrotorpet, Övre Högbrotorpet och Kvietorpet, må var för sig med i statsrådsprotokollet närmare angivet område från egendomen upplåtas enligt kungörelsen den 17 oktober 1913 angående grunder för upplåtande av egnahemslägenheter från vissa kronoegendomar och med iakttagande av de i kungl. brevet till domänstyrelsen samma dag meddelade närmare bestämmelser i fråga om tillämpningen av berörda grunder samt med skyldighet för blivande ägare av Kamshagetorpet, Nedre Högbrotorpet, Övre Högbrotorpet och Kvietorpet att svara för de å respektive lägenheter belöpande andelar av vid tiden för tillträdet återstående kostnader för kungsgårdens deltagande i vattenavledningsföretag, avseende utdikning av Roma och Store myrar.

I detta ärende har departementschefen till berörda statsrådsprotokoll anfört följande:

»Roma klosters kungsgård om $3\frac{5}{8}$ mantal i Roma socken av Gott-

lands län är för statsverkets räkning utarrenderad till J. P. Jespersen för en tid av tjugu år från den 14 mars 1907 mot årligt arrende av 4,425 kronor.

Å kungsgården finnas fem med kronan tillhöriga hus bebyggda, dagsverksskyldiga torp, nämligen Kamshagetorpet, Högbroängstorpet, Nedre Högbrotorpet, Övre Högbrotorpet och Kvietorpet.

Med förmålan att dagsverken numera ej utgjordes för något av dessa torp utan att torpinnehavarna löste sina dagsverken med penningar väckte kungsgårdens arrendator i en av Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet med skrivelse den 22 april 1912 till domänstyrelsen överlämnad skrift förslag om försäljning av torpen under förutsättning att arrendatorn beviljades avdrag å arrendet med 425 kronor årligen.

I anledning härav anhöll domänstyrelsen hos Kungl. Maj:ts befallningshavande, att kronofogden i orten måtte erhålla i uppdrag att med biträde av vederbörande arrendeuppskattningsmän uppgöra förslag till torpens försäljning.

Sedan dylikt förslag uppgjorts, har domänstyrelsen i särskilda skrivelser den 4 och 16 april 1913 underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning och därvid överlämnat instrumentet över berörda förrättning och övriga ärendet tillhörande handlingar, däribland en av förste lantmätaren Oskar Warfvinge åren 1900 och 1901 upprättad karta över kungsgårdens dåvarande ägor samt ett år 1906 verkställt utdrag av samma karta ävensom beskrivning.

Av handlingarna i ärendet inhämtas bland annat följande.

Kronan har jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 26 januari 1906 för kungsgården deltagit i ett vattenavledningsföretag, avseende utdikning av Roma och Store myrar. Nuvarande arrendatorn har ej skyldighet att erlägga ränta å de belopp, kronan för sådant ändamål fått eller får utgiva. Av förenämnda fem torp beröras alla med undantag av Högbroängstorpet av vattenavledningsföretaget.

Innehavarna av torpen hava förklarat sig villiga inköpa torpen mot åsatta saluvärden, därvid torparna å Kamshagetorpet, Nedre Högbrotorpet, Övre Högbrotorpet och Kvietorpet tillika meddelat, att de vore villiga att därjämte ikläda sig skyldighet att gälda torpens andelar i återstående kostnader för utdikningen.

Kamshagetorpet är å Warfvinges karta betecknat med ägofigurerna 127—183 med en areal av 7 hektar 51.2 ar, därav 3 hektar 71 ar åker och 3 hektar 80.2 ar hagmark. Avgälden för torpet utgör enligt arrendekontraktet 61 mansdagsverken. Torparen äger att efter anvisning från torpet tillhörande hagmark eller huvudgårdens skogsmark årligen hämta

4 kaster ved och 2 lass ris. Torpets saluvärde utgör 2,002 kronor 40 öre, därav 500 kronor för byggnaderna.

Högbroängstorpet är å kartan betecknat med ägofigurerna 1145—1185 och uppgives i beskrivningen omfatta en areal av 8 hektar 3.6 ar, därav 4 hektar 93.3 ar åker och 3 hektar 10.3 ar hagmark. Från ägofigurerna 1145 och 1149, utgörande åker, har emellertid upplåtits 4.6 ar mark till en väganläggning, vadan torpets totalareal numera utgör endast 7 hektar 99 ar. Enligt arrendekontraktet är torparen skyldig utgöra 73 mansdagsverken samt äger att efter anvisning från torpet tillhörande hagmark eller huvudgården tillhörande skogsmark hämta 3 kaster ved och 4 lass ris. Torpet har nu åsatts ett saluvärde av 3,111 kronor 70 öre, därav 625 kronor för byggnader.

Nedre Högbrotorpet utgöres av ägofigurerna 1030—1069 med en areal av 15 hektar 13.6 ar, därav 3 hektar 69.1 ar åker, 9 hektar 84.1 ar myräng och 1 hektar 60.4 ar hagmark. Torparen är skyldig utgöra 61 mansdagsverken och äger rätt till 4 kaster ved och 4 lass ris. Saluvärdet utgör 2,201 kronor 79 öre, därav 725 kronor för husen.

Övre Högbrotorpet är å kartan betecknat med ägofigurerna 937, 938 a, 938 b, 1013 b, 1014—1029, 1072 a, 1072 b, 1074 och 1075 samt delar av ägofigurerna 939 a, 940 och 1071 och uppgives i beskrivningen omfatta en areal av 9 hektar 39.9 ar, därav 3 hektar 12.4 ar tomt och åker, 1 hektar 21.3 ar myräng och 5 hektar 6.2 ar hagmark. Från torpet hava emellertid exproprierats dels de å kartan upptagna ägofigurerna 937, 938 a och 938 b med en areal av 1 hektar 18 ar, dels av ägofigurerna 939 a en kil emellan järnvägsspåren till plats för semaforen med en areal av 5.4 ar, dels ock till område för landstormsbod å ägofiguren 940 en areal av 13.1 ar, vadan torpets totalareal numera utgör endast 8 hektar 3.4 ar, fördelat med 3 hektar 12.4 ar tomt och åker, 1 hektar 21.3 ar myräng samt 3 hektar 69.7 ar hagmark. Enligt kontraktet är torparen skyldig utgöra 60 mansdagsverken samt äger att efter anvisning från torpet tillhörande hagmark eller huvudgården tillhörande skogsmark erhålla 4 kaster ved och 4 lass ris. Torpet har nu åsatts ett saluvärde av 2,497 kronor 90 öre, därav 700 kronor för byggnader.

Kvietorpet omfattar ägofigurerna 985, 986, 989—1000, 1081, 1083, 1084 b—1095 och 1097—1136 samt delar av ägofigurerna 982, 983, 984, 988, 1001, 1002, 1079, 1080 a, 1082 a och b, 1084 a och 1096 med en areal av 23 hektar 41.3 ar, därav 7 hektar 38.8 ar åker, 7 hektar 22 ar myräng och 8 hektar 80.5 ar hagmark. Torpavgälden

är 100 mansdagsverken. Till förmånerna höra 4 kaster ved och 4 lass ris. Saluvärdet utgör 6,153 kronor 65 öre, därav 925 kronor för byggnader.

Jägmästaren i Gottlands län har ansett, att vissa hagmarker, som föreslagits att ingå i försäljningen av Kamshagetorpet, Övre Högbrötorpet och Kvietorpet, borde behållas för huvudgårdens räkning.

Egendomens arrendator har i avgivet yttrande icke gjort någon erinran mot de föreslagna områdena.

Kungl. Maj:ts befallningshavande och domänstyrelsen hava tillstyrkt torpens försäljning i enlighet med förslaget.

För egen del finner jag mig böra förorda försäljning av ifrågasvarande lägenheter. Mot den av arrendatorn begärda nedsättningen av det nu för kungsgården utgående arrendet, för det fall att berörda lägenheter komma att försälas, har jag icke någon erinran.»

Då utskottet icke funnit något att erinra mot ifrågasvarande framställning, hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må
av riksdagen bifallas.

Stockholm den 17 februari 1914.

På jordbruksutskottets vägnar:

D. PERSSON i Tällberg.